

Noora Mäkinen
Anni Mäntykivi
Sosiaalityön
käytäntötutkimus
Lasten- ja perhepalveluiden
sosiaalityö
Helsingin yliopisto
Helmikuu 2020

LAPSIPERHEIDEN TÄYDENTÄVÄN JA EHKÄISEVÄN TOIMEENTULOTUEN KÄYTTÖ

ESPOON KAUPUNGIN AIKUISSOSIAALITYÖSSÄ

TUTKIMUKSEN KONTEKSTI

Tutkimuksen toimintaympäristö on Espoon kaupungin aikuissosiaalityö ja siellä tapahtuva lapsiperheiden taloudellinen tukeminen. Espoon kaupungissa on vuonna 2017 ollut 3 986 (11,6 %) perustoimeentulotukea saavia lapsiperheitä. Kaikista samana vuonna Espoossa myönnettyistä täydentävän ja ehkäisevän toimeentulotuen saajista 33 % oli lapsiperheitä. (Espoon kaupunki 2019, 21), kun taas vuonna 2018 täydentävän ja ehkäisevän toimeentulotuen saajista on ollut lapsiperheitä 35 % (Forsell 2019, 21.)

Espoon kaupungilla on vuonna 2019 hyväksytty lapsiperheköyhyyden vähentämisen toimenpideohjelma, joka pyrkii löytämään ennaltaehkäiseviä ja espoolaisten terveys- ja hyvinvointieroja kaventavia poikkihallinnollisia ratkaisuja lapsiperheköyhyyden vähentämiseksi. (Espoon kaupunki 2019, 3.)

TUTKIMUKSEN TARKOITUS

Tämän tutkimuksen tarkoituksena on selvittää, mihin Espoon kaupungin aikuissosiaalityössä lapsiperheille myönnetty täydentävä ja ehkäisevä toimeentulotuki kohdentuu. Tutkimuksen tavoite on tuottaa lisätietoa aikuissosiaalityön työntekijöille ja siellä erityisesti lapsiperheille myönnettävistä toimeentulotukipäätöksistä päättävälle siitä, millaisia myönteisiä lapsiperheiden toimeentulotukipäätöksiä tehdään ja mitä ovat päätösten sisällöt.

Tutkimuskysymyksemme on *Mihin tarkoitukseen täydentävää ja ehkäisevää toimeentulotukea myönnetään lapsiperheille?*

AINEISTO JA ANALYYSI

Tutkimuksen tutkimusaineistona on Espoon kaupungin aikuissosiaalityössä tehdyt myönteiset lapsiperheiden täydentävän ja ehkäisevän toimeentulotuen päätökset. Analysoitavia myönteisiä päätöksiä on tutkimusaineistossa mukana 120. Tutkimuksen aineisto muodostuu vuoden 2018 aikana tehdyistä päätöksistä, joita

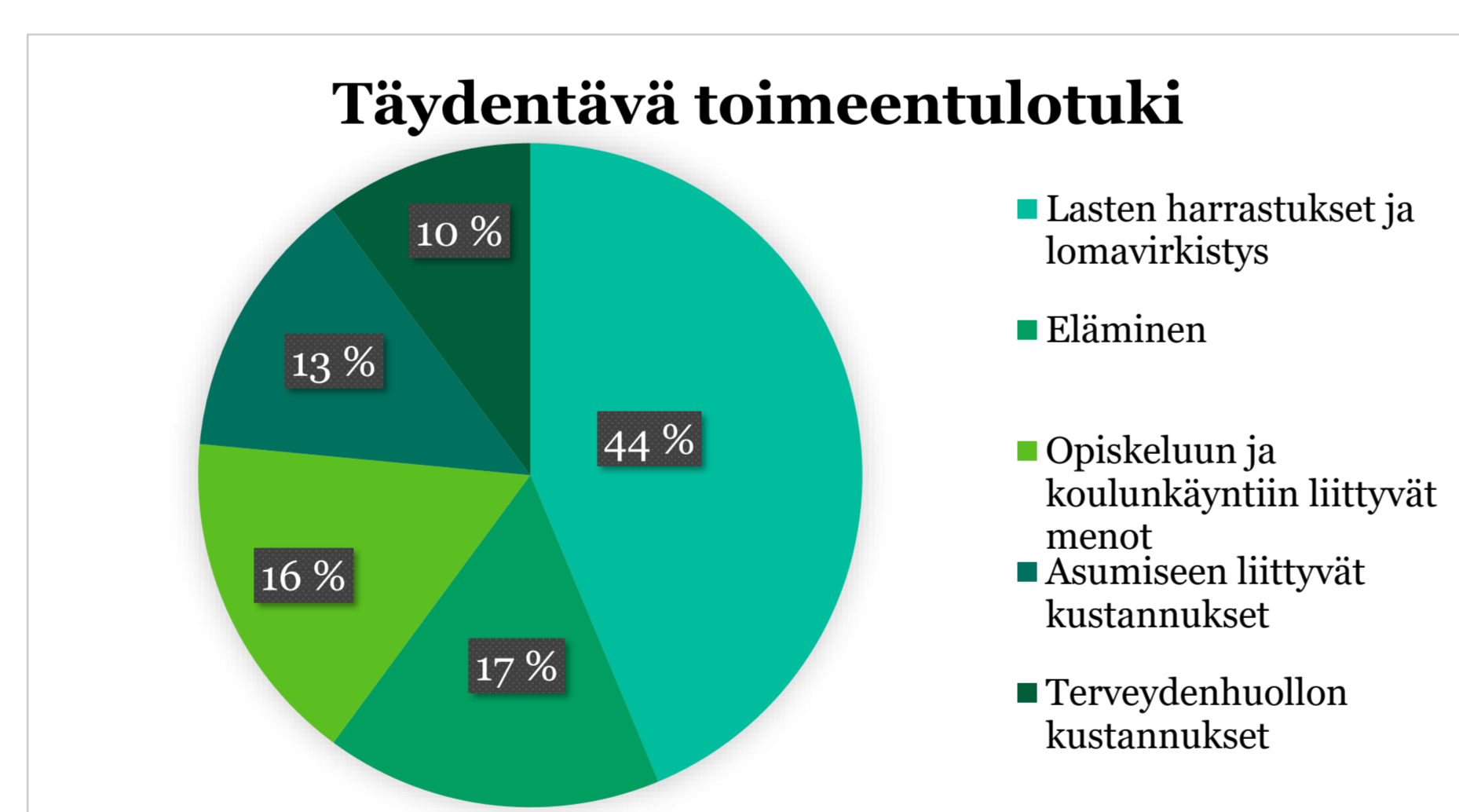
otettiin satunnaisotoksella 10 jokaiselta vuoden 2018 kuukaudesta. Useimmat aineiston päätökset sisälsivät enemmän kuin yhden päätöksen ja kaikkiaan 120:ssä päätöksessä oli yhteensä 207 päätöstä koskien yksittäisiä asioita.

Tutkimuksen aineiston analyysi on toteutettu laadullisena sisällönanalyysinä, jonka toteuttamisessa on hyödynnetty teema-analyysia sekä tulosten kvantifiointia. Päätösteksteistä muodostettiin analyysin perusteella viisi teemaa, joiden mukaan tarkastellaan toimeentulotuen kohdentumista tutkimusaineistossa.

TULOKSET

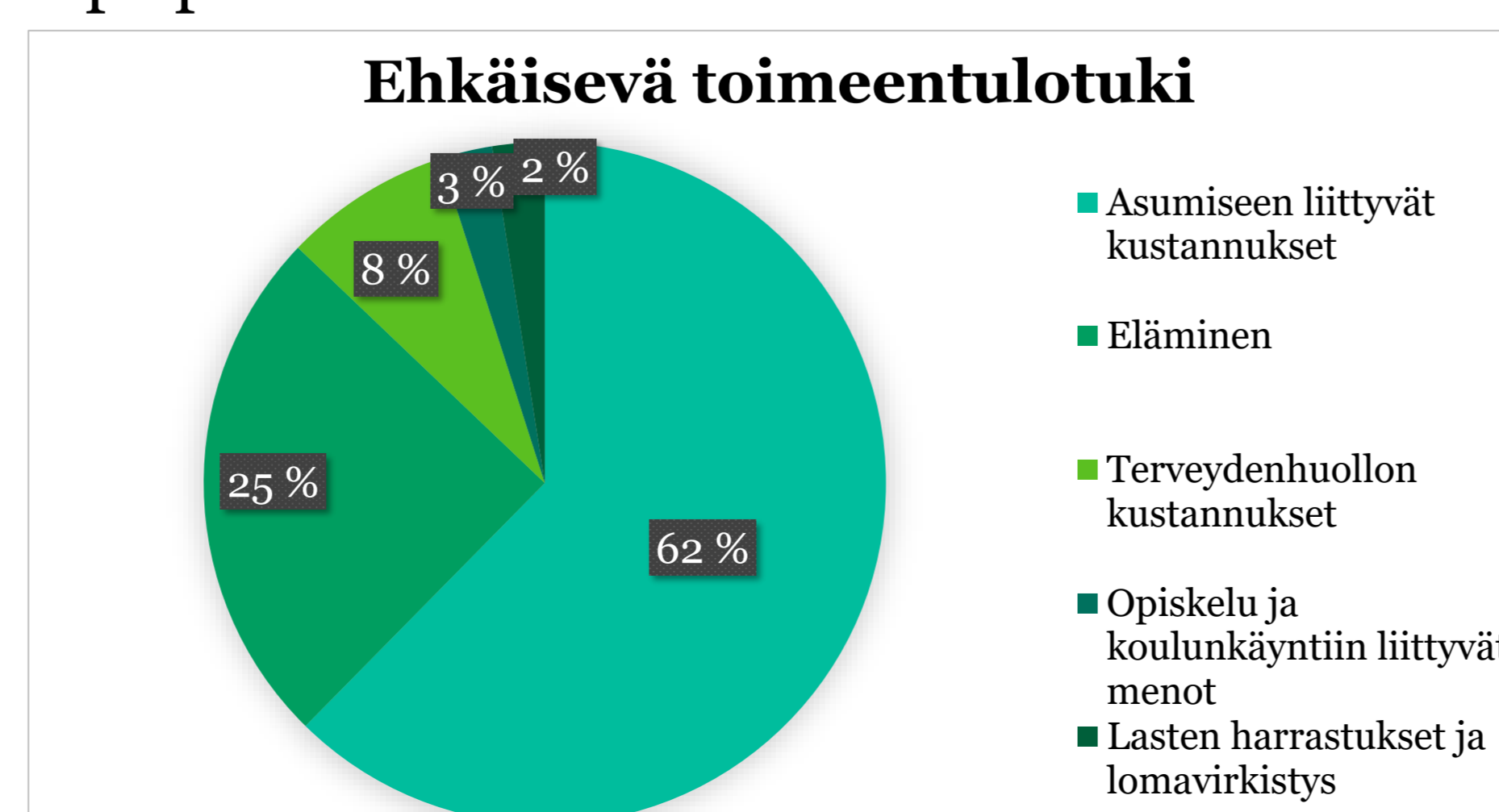
Tutkimusaineistossa päätökset jakautuivat seuraavalla tavalla: täydentävää toimeentulotukea päätöksistä on 62 %, ehkäisevää toimeentulotukea 20 % ja hylkypäätöksiä 18 %.

Tutkimuksen tulokset osoittavat, että lapsiperheille myönnetty täydentävä toimeentulotuki kohdentui seuraavasti:

Eniten täydentävää toimeentulotukea myönnettiin lasten harrastusten tukemiseen sekä lomavirkistykseen. Seuraavaksi eniten tukea myönnettiin elämiseen, kuten ruokaan, matkakuluihin ja vaatteisiin sekä opiskeluun ja koulunkäyntiin. Asumiseen liittyen täydentävää toimeentulotukea myönnettiin esimerkiksi huonekaluihin, vuokravakuuteen ja alkuavustukseen.

Ehkäisevää toimeentulotukea myönnettiin tutkimusaineiston analyysin perusteella lapsiperheille seuraavasti:

Yli puolet ehkäisevän toimeentulotuen päätöksistä kohdentui asumiseen liittyviin kustannuksiin, kuten vuokravelkoihin. Seuraavaksi eniten tukea on myönnetty elämiseen, esimerkiksi maksusitoumuksina ruokaan. Terveystuonon kustannuksiin tukea on myönnetty asiakasmaksuja ja lääkkeitä varten.

Ehkäisevää toimeentulotukea oli myönnetty vain muutamissa päätöksissä opiskelun ja lasten harrastusten tukemiseen.

Kaikista tutkimusaineiston myönteisistä täydentävän ja ehkäisevän toimeentulotuen päätöksistä 40 % kohdentui suoraan lasten ja nuorten tukemiseen.

IDEAT KEHITTÄMISEEN

Tutkimuksen tulosten sekä työyhteisössä käydyin keskustelun perusteella on lapsiperheiden hyvinvoinnin tukemiseksi ja lasten taloudellisen eriarvoisuuden vähentämiseksi merkityksellistä luoda uudenlaisia tapoja tukea perheitä. Lapsiperheiden taloudellisen tukemisen painopiste tulisi olla aiempaa ennaltaehkäisevämpi ja perheiden tilanteiden selvittämiseksi tulisi olla aikuissosiaalityössä nykyistä enemmän aikaa. Myös rakenteellisille muutoksille sekä jatkotutkimukselle on tähän liittyen tarvetta.

Jatkossa olisi hyödyllistä selvittää myös sitä, miten täydentävän ja ehkäisevän toimeentulotuen asiakkaita ja erityisesti vähävaraisissa lapsiperheissä eläviä lapsia ja nuoria saataisiin nykyistä enemmän osalliseksi heille suunnattujen palveluiden kehittämiseen.

LÄHTEET

Espoon kaupunki (2019). Tavoitteena hyvinvoiva Espoo. Toimenpideohjelma lapsiperheköyhyyden vähentämiseksi.
Forsell, M. (2019). Kuuden suurimman kunnan aikuissosiaalityö ja toimeentulotuki. Kuusikko-työryhmän julkaisusarja 3/2019.